

HET BIETENJAAR 2013

Areaal

In 2013 bedroeg het suikerbietenareaal 73.276 hectare, 150 hectare meer dan in 2012.

Bodemstructuur

De winter van 2012/2013 liet lang op zich wachten. Tot half januari bleef het boven nul. Echter, eind januari/begin februari kwam er toch nog een strenge vorstperiode met temperaturen tot -20 graden Celsius. Ook daarna bleef het tot eind maart koud. Mede hierdoor was de bodemstructuur goed.

Zaaien

Op zaterdag 3 maart werden in Halsteren (NB) de eerste suikerbieten van 2013 gezaaid. In de eerste helft van maart werd er ongeveer 400 hectare gezaaid en de rest in de eerste helft van april, bleek uit cijfers van de Agrarische Dienst van Suiker Unie. De gemiddelde zaaidatum in Nederland was 8 april, twaalf dagen later dan in 2012.

Rassenkeuze en zaadsoorten

Het gebruik van speciaal pillenzaad nam in 2013 met twee procentpunt toe tot 79%. Het aandeel van bieten-cystealtjesresistente rassen steeg van 19% in 2012 naar 22% in 2013 en dat van de rhizoctoniaresistente rassen van 23 naar 24%. De bijdrage van nieuwe rassen bedroeg 33%. Het meest gezaaide ras (19%) was voor de tweede maal op rij het rhizoctoniaresistente ras Isabella KWS.

Opkomst en beginontwikkeling

De maanden maart, april en mei waren erg koud in vergelijking met normaal (zie figuur 6). Hierdoor was de groeipuntsdatum laat: 25 juni. Dit was sinds 2001 de laatste groeipuntsdatum (toen was het 30 juni). De 400 hectare eerste gezaaide bieten hebben heel wat kou te verduren gehad. De angst was dat er schieters zouden ontstaan. Meer hierover onder 'onkruidbieten en schieters'.

In 2013 zijn 1.806 hectare suikerbieten overgezaaid. Zoveel was sinds 2003 in één jaar niet meer gebeurd. De belangrijkste reden voor overzaai was stuifschade (1.692 ha). Lees meer hierover onder 'stuifschade' en zie figuur 1. Alle andere redenen van overzaai bedroegen dertig hectare of minder.

Figuur 1. Stuifschade in april 2013 (Foto: J.A. te Velde, Suiker Unie).

Onkruidbeheersing

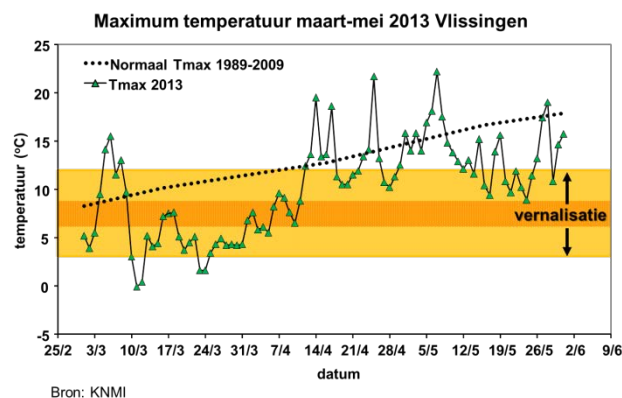
Ondanks het droge en koude weer in het voorjaar van 2013 is de onkruidbestrijding over het algemeen zonder al te veel problemen verlopen.

Aardappelopslag

Door de kou in januari tot en maart 2013 was er over het algemeen weinig aardappelopslag.

Onkruidbieten en schieters

De meeste begin maart gezaaide percelen kregen veel schieters. Dit kwam door het uitzonderlijk lange koude voorjaar, zie figuur 2.

Figuur 2. Temperaturen in 2013. Te zien is dat in het voorjaar de temperaturen heel veel dagen lager dan gemiddeld waren. Goed zichtbaar is dat de temperaturen in het traject dat schietervorming (vernalisation) bevordert, lagen; zie geel gemarkeerde gedeelte.

Op de rest van de percelen was in vergelijking met andere jaren het aantal schieters normaal. Daarnaast staken ook dit jaar op veel percelen onkruidbieten de kop op. Het blijft zeer belangrijk om schieters weg te halen voordat het zaad kan afrijpen, om onkruidbieten in de toekomst te voorkomen.

Ziekten en plagen

In deze paragraaf volgt een overzicht van opvallende problemen in 2013.

Muizen

Er is in 2013 15 hectare bieten overgezaaid als gevolg van schade veroorzaakt door bos- en veldmuizen. Dit was een heel stuk minder dan in 2012 (75 ha). Op tijd alternatief voer aanbieden, blijft het advies.

Pythium

Door de trage groei en kou in het begin van het seizoen kwam ook dit jaar pythium voor.

Emelten

In 2013 viel de hoeveelheid overzaai door emelten mee, 6,5 hectare. Zie voor meer informatie over emelten project 03-01.

pH

In 2013 was pH wederom een item in de bietenteelt. Er waren toch weer veel percelen waar het bietengewas niet wilde groeien door een te lage pH.

Gebreksziekten

Het meest voorkomende gebrek voor de bieten dit jaar was vocht. Vooral de maanden maart, april, juli en augustus waren droger dan gemiddeld. Verder kwam er op beperkte schaal weer kalium- en magnesiumgebrek voor. Meer over de ingezonden gebreksziekten bij diagnostiek in project 07-03.

Stuifschade

Op 18 april trok de wind aan tot snelheden boven de 70 km per uur. In bijna alle regio's zijn percelen hierdoor overgezaaid; in totaal 1.692 hectare. Het meeste op de Noordelijke klei (863 hectare). Echter, ook op de gediepploegde gronden in oostelijk Flevoland en in het noordelijke zand- en dalgebied is veel overgezaaid. Door het koude voorjaar was het antistuiwdek gerst nog niet voldoende ontwikkeld om de planten te beschermen. Op de Noordelijke klei werd/wordt nooit gerst tegen stuiven gezaaid. Het heeft daar gestoven, omdat de grond, mede door de vorst in februari, heel fijn 'gevallen' was. Ook in 2013 verleende het ministerie van Economische Zaken (EZ) een tijdelijke vrijstelling van de verplichting om runderdrijfmest emissiearm aan te wenden. Deze vrijstelling gold van 17 april tot 1 juni 2013 en werd verleend aan telers met een veenkoloniaal bouwplan in Groningen, Drenthe en Overijssel. Een voorwaarde die het ministerie stelde, was dat de

runderdrijfmest met minimaal dezelfde hoeveelheid water moest worden gespreid. Dit kon tegelijk met dezelfde machine of in twee aparte werkgangen. De tweede werkgang (watertoediening) moest binnen maximaal 20 seconden na toediening van de drijfmest worden uitgevoerd. Een tweede voorwaarde was dat de teler uiterlijk 24 uur vooraf de NVWA inlichtte waar en wanneer de teler deze methode wilde toepassen. De apparatuur om aan deze voorwaarden te voldoen was helaas niet aanwezig en de vrijstelling kwam te laat om de grote schade te voorkomen.

Hagelschade

Er viel in 2013 weinig hagel dat schade aan suikerbieten veroorzaakte. Er zijn geen hectares overgezaaid.

Bietenfliet

Op diverse plekken in Nederland zijn in mei eieren en mineergangen van de bietenfliet in jonge bietenplanten waargenomen. Bestrijding was alleen noodzakelijk als de schadedrempel was overschreden op percelen zonder speciaal pillenzaad (zie ook project 07-07). De bietenflietsymptomen later in het seizoen (september) waren in 2013 niet zo erg als in 2011 en 2012.

Bovengrondse springstaarten

Begin juni kwamen er uit het zuidwesten diverse meldingen van 'aardvlooiën'. Dit bleken bovengrondse springstaarten te zijn. Ze kwamen in een paar dagen tijd opzetten en waren daarna ook weer weg. Een bestrijding was niet nodig en niet mogelijk.

Figuur 3. Begin juni 2013 waren bovengrondse springstaarten zichtbaar.

Rupsen

Begin juli waren er diverse meldingen van rupsenschade. Dit was meer dan andere jaren. Een biet kan in juli 30% van zijn blad missen, voordat er schade optreedt. Deze schadedrempel werd op meerdere percelen bereikt.

Figuur 4. Rupsenschade kwam in 2013 opvallend veel voor.

Aaltjes

In 2013 waren er weer percelen met slecht groeiende bieten door bietencysteaaaltjes. Ook van partieel resistente rassen kregen we de melding dat ze niet wilden groeien. Na onderzoek bleek het hier te gaan om zeer hoge besmettingen. Dan krijgen zulke rassen ook problemen. Een bedrijfsbrede aanpak blijft van belang. Ook andere aaltjes, zoals stengelaaltjes en trichodoriden, speelden in 2013 een rol. Stengelaaltjes zorgden op diverse percelen voor rotte bieten. Door het koele voorjaar werd er meer dan anders melding gemaakt van schade door trichodoriden (vrijlevende aaltjes) op de lichte gronden. Dit was ook terug te zien in het aantal diagnostiekmonsters, waarin trichodoridenschade werd vastgesteld; zie ook project 07-03. Meer informatie over aaltjes is te vinden op: www.aaltjesschema.nl.

Rhizoctonia

Het totale aandeel rhizoctoniaresistente rassen was landelijk 24%. Vanaf eind mei kwamen bij Diagnostiek meldingen en monsters binnen van door rhizoctonia veroorzaakte rotte bieten. De meeste meldingen waren uit (noord)oost en zuidoost Nederland afkomstig, ook van resistente rassen. Eerder ontving IRS Diagnostiek van enkele percelen monsters met wortelbrand, eveneens veroorzaakt door rhizoctonia; zie verder project 12-04.

Bladschimmels

De eerste bladschimmel die dit jaar in Nederland optrad, was stemphylium. Op 11 juli ging de eerste waarschuwing hiervoor uit naar Noordelijk zand en Noordelijk dal/veen. Op 12 juli ging de eerste bladschimmelwaarschuwing voor cercospora (en stemphylium) uit naar Limburg. De druk van bladschimmels (cercospora, ramularia, roest en meeldauw) was dit jaar niet zo groot. Stemphylium werd in alle regio's gevonden. De nagroei in de herfst was groot dit jaar. Om

hiervan te profiteren was een gezond bladapparaat van groot belang. Meer over bladschimmels is te lezen in de projecten 12-12 en 12-14.

Rhizomanie

De resistentiedoorbrekende variant AYPR heeft zich ook in 2013 weer verder uitgebreid. Toch waren er dit jaar minder meldingen. Het kan ermee te maken hebben dat bijvoorbeeld in Flevoland al 20% van het areaal met het ras Sandra KWS (met aanvullende rhizomanieresistentie) is gezaaid. Meer informatie hierover staat te lezen in de projecten 07-03 en 11-09.

Vergelingsziekte

Pas op 21 augustus kwam pas de eerste vergelingszieke plant bij Diagnostiek binnen. Uiteindelijk betrof het slechts een paar percelen met plekken.

Verticillium

Dit jaar ontvingen we weinig meldingen van verticillium.

Groeiverloop

De bieten werden later dan gemiddeld gezaaid. Daarna was het in maart, april, mei en juni kouder dan normaal.

Juli, augustus en een groot deel van september waren echter droog en zonnig. In sommige regio's heeft de droogte flink parten gespeeld. De herfst was wisselvallig en relatief warm. Alles bij elkaar genomen waren de opbrengstverwachtingen bij het begin van de campagne niet heel positief. Het Suiker Unie-model voorspelde begin augustus een suikeropbrengst van 12,5 ton per hectare. Tijdens de campagne namen de opbrengstverwachtingen geleidelijk toe (zie project 06-01) en uiteindelijk werd er een gemiddelde opbrengst gerealiseerd van 13,2 ton suiker per hectare met 16,9% suikergehalte en 10,7% grondtarra.

Oogst

De herfst van 2013 was wisselvallig. Het was vanaf het begin van de campagne moeilijk om de juiste omstandigheden voor het oogsten te vinden. Gevolg was dat veel telers met rooien wachtten, waardoor er begin november nog 52% van het areaal moest worden geogst (figuur 5).

Bewaring

Voor bewaring was ook 2013 weer een bijzonder jaar. De hele campagne is er geen vorst geweest. De herfst verliep nat en warm. Ondanks de, voor bewaring, hoge temperaturen in de maand december liep het suikergehalte niet snel terug (in tegenstelling tot 2012). Dit heeft er wellicht mee te maken dat telers door de natte herfst laat op voorraad zijn gaan rooien en zorgde de vele wind in december voor goede ventilatie. Op 15 januari 2014 werden de laatste bieten aan de fabriek geleverd.

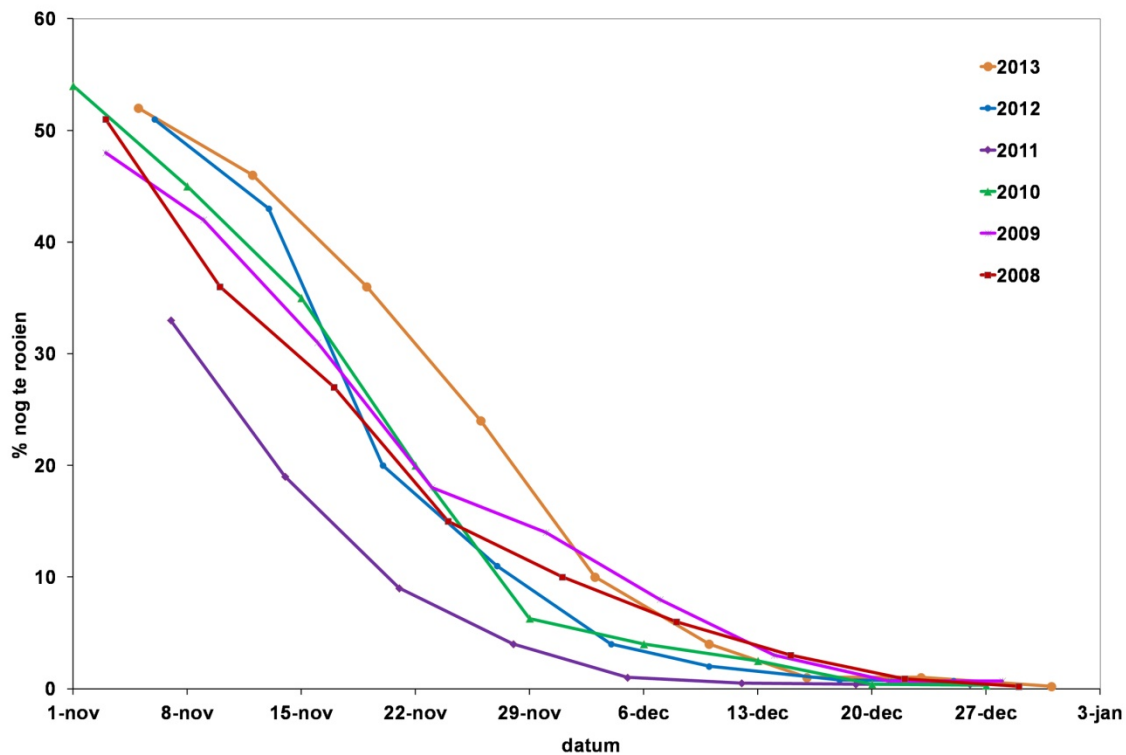
Enkele gegevens van het bietenjaar 2013:

fabrieksareaal (ha)	73.276
gemiddelde zaaidatum	8 april
zaaiafstand in de rij (cm)	19,2
aandeel speciaal pillenzaad (%)	79
aantal planten per hectare	83.200
wortelopbrengst (t/ha)*	78,2
suikergehalte (%)	16,9
suikergewicht (t/ha)*	13,2
tarra (%)**	10,7
winbaarheidsindex (WIN)	91,1
totaal witsuiker Nederland (kton)	948

* Op basis van fabrieksareaal en geleverde bieten.

** Sinds 2012 exclusief koptarra.

De gegevens zijn afkomstig van Suiker Unie en de Unitip-registratie.

Figuur 5. Begin november moest volgens de inventarisatie van de Agrarische Dienst van Suiker Unie nog 52 procent van het suikerbietenareaal worden gerooit (2013). Eind november werden de omstandigheden beter en werd er gestaag doorgerooit.